

REPERCUSSIONS DE LA SETMANA TRÀGICA A MALLORCA. EL CAS D'INCA

MIQUEL PIERAS VILLALONGA

1. Introducció

A partir de principi del mes d'agost de 1909, la premsa d'Inca, com a reflex de les preocupacions socials de la ciutat, reacciona davant els fets ocorreguts a Barcelona feia pocs dies publicant una gran quantitat de notícies i articles d'opinió. Quan parlem de premsa d'Inca ens referim al setmanari *Ca Nostra* i, també, a la figura de Miquel Duran. Llavors, el setmanari *Ca Nostra* era el portaveu de sectors polítics conservadors propers al catolicisme i de tendències regionalistes (en aquest sentit a les pàgines del setmanari hi apareixien, regularment, articles de Miquel Ferrà).¹

Per tant, amb l'anàlisi de tot allò que s'escrigué a *Ca Nostra* entre agost de 1909 i final de 1910 tendrem una àmplia visió d'allò que pensaven a Mallorca els grups socials conservadors i regionalistes sobre els fets ocorreguts a Barcelona durant la Setmana Tràgica, sobre l'escola laica, sobre Antoni Maura o sobre la difícil unitat dels partits de dretes de l'època.

La present comunicació es divideix en dues parts. En primer lloc, es tracten, de forma breu, els efectes de la Setmana Tràgica de Barcelona a Mallorca. En segon lloc, es presenta un conjunt d'articles extrets del setmanari *Ca Nostra* que tracten sobre la Setmana Tràgica.

¹ Sobre la relació entre Miquel Duran i Miquel Ferrà vegeu els articles publicats per Francesc Lladó a les *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* dels anys 1995, 1996, 2004, 2006, 2007 i 2008.

Les notícies sobre els fets ocorreguts a Barcelona a final de juliol arriben a Mallorca ben aviat. La reacció de la premsa catòlica, en aquest cas el setmanari *Ca Nostra*, és una reacció contra l'anticlericalisme, que ja era una constant en aquest tipus de premsa, però ara es farà d'una forma més clara. Segons Pere Fullana,² la premsa catòlica de Mallorca continua atacant el liberalisme com a centre dels autèntics mals de l'Església i ataca el socialisme, l'anarquisme, així com també el Partit Radical de Lerroux. A més, després de la Setmana Tràgica es produí una autèntica radicalització dels sectors confessionals a favor de l'exclusivisme catòlic i contra les "escoles modernes". Els sectors confessionals mallorquins varen prendre consciència de la necessitat de dur a terme accions de propaganda des de la trona, a partir dels mítings i des de la premsa. Això va suposar l'inici de la consolidació d'un catolicisme bel·ligerant i públic.³ En l'àmbit polític la Setmana Tràgica portà un acostament major dels grups catòlics a la política conservadora d'Antoni Maura enfront dels liberals.⁴

2. Els primers articles de protesta (agost i setembre de 1909)

Dia 7 d'agost de 1909 apareix publicat en el setmanari *Ca Nostra* la primera anàlisi, en forma d'article d'opinió, redactat per Miquel Ferrà, el qual defineix els fets de la Setmana Tràgica com a "criminales disturbios promovidos por los elementos ácratas de Barcelona". Des del primer moment, a l'article, es deixa ben clar que una cosa és criticar els fets ocorreguts i l'altra criminalitzar tota la població de Barcelona. Ferrà no vol que amb la crítica als atacs "criminals" es fomentin ara "odios y divisiones que con placer veíamos extinguirse entre regiones españolas". Considera que els autors dels "execrables actos de salvajismo" han estat "las turbas lerrouxistas... víctimas de la ignorancia" que han estat liderades per "perversos directores que les han fanatizado con sus propagandas". L'article de Ferrà considera que el principal culpable dels fets és Lerroux i la seva campanya política feta a Barcelona. Acaba el text dient que en el seu cor hi ha un profund sentiment de pietat per totes les víctimes, innocents i culpables, sense excepció.

El segon article d'anàlisi, publicat el 14 d'agost, no està signat, però pel llenguatge que utilitza pareix escrit per Miquel Duran. Descriu quins han estat els factors que han desencadenat la Setmana Tràgica. Culpabilitza els lerrouxistes que han escalfat "una turba de bandejats" a partir de "l'escola i les males lectures". Explica que aquestes escoles són les laiques i la premsa és "La Rebeldía, El Descamisado, Metrallera". L'autor considera que l'escola laica i aquest tipus de premsa "són fruits dels teus liberalismes [referint-se a la constitució moderna] tantes vegades condemnats per l'església catòlica".

El tercer article, també publicat el 14 d'agost, parla d'una proposició dels regidors catalanistes de La Solidaritat presentada a l'Ajuntament de Barcelona i que els lerrouxistes no volgueren votar. L'autor, que sembla ser Miquel Ferrà, aprofita per recordar que els qui donaven suport a Lerroux ho feien per odi a Catalunya.

² Pere Fullana (1994): *El moviment catòlic a Mallorca*, Barcelona, Ed. Abadia de Montserrat. Pàg. 427-428.

³ Pere Fullana (1994): *El moviment catòlic a Mallorca*, Barcelona, Ed. Abadia de Montserrat. Pàg. 462-464.

⁴ Pere Fullana (1994): *El moviment catòlic a Mallorca*, Barcelona, Ed. Abadia de Montserrat. Pàg. 588-589.

3. Notícies d'Inca a les quals s'inclouen comentaris sobre la Setmana Tràgica

En total només s'han localitzat quatre notícies d'àmbit local a partir de les quals es fa referència, indirectament, a la Setmana Tràgica. La primera notícia, de 7 d'agost, tracta la festa de Sant Domingo, durant la qual el predicador ha parlat de la "salvatjada" de la crema d'esglésies. La segona notícia, de 21 d'agost, dona explicacions sobre dos telegrams que, des d'Inca, s'han enviat al Consell de Ministres contra els "atacs salvatges de Barcelona". Els telegrams varen esser enviats per la Caixa Rural d'Inca i per l'Ajuntament. La tercera notícia fa referència que el batle ha expulsat d'Inca un venedor ambulat de romanços d'ideologia anarquista. La darrera notícia, d'1 de maig de 1910, informa que els alumnes del centre escolar Santo Tomás de Aquino i del Sagrat Cor de Jesús s'han adherit a la protesta contra les escoles laiques.

4. Crítiques a les escoles laiques i a partits liberals i republicans

El tercer grup de textos recullen tota mena de crítiques a l'escola laica i també als partits polítics liberals, republicans i al lerrouxista. En el *Ca Nostra* de 21 d'agost de 1909 es critica durament els regidors republicans i liberals de l'Ajuntament de Palma per no haver votat una proposta del batle protestant contra els successos de Barcelona. En un article de 4 de setembre, el setmanari afirma clarament que els fets ocorreguts a Barcelona tenen els seus orígens en el "laïcisme que domina a les escoles privades de Barcelona... més de dues-centes d'aqueixes escoles escampaven llavors de crims i vicis". El mateix 4 de setembre, un altre article explica la ideologia de l'Escola Moderna i el seu autor exigeix que desaparegui aquesta mena d'escola "per no tornar-se a obrir ja mai... el seu autor se mereix un gran càstig per lladre i assassí al mateix temps". El 16 d'octubre de 1909 Miquel Duran parla de l'afusellament de Francesc Ferrer, director de l'Escola Moderna de Barcelona. Duran destaca que "la seva mort és estada anticristiana, com la vida... Ha refusat els auxilis de la religió catòlica".

L'1 de febrer de 1910 Miquel Duran critica, de nou durament, l'escola laica utilitzant un to integrista i ultraconservador, i acusa aquest tipus d'escola d'"infiltrar el verí de la corrupció a les masses innocents per tenir adeptes i esclaus degradats en cor per fer la revolució i pegar foc a la casa del Senyor en nom d'unes llibertats que són en perjudici de l'ordre i de la moral catòlica, única salvadora de les nacions".

5. Discursos i cròniques sobre mítings en defensa d'Antoni Maura o en contra de les escoles laiques

Aquest bloc de textos fa referència, per una part, a descripcions de mítings en defensa d'Antoni Maura i en contra de les escoles laiques, i per altra part, a reproduir alguns dels discursos realitzats en aquests mítings.

El novembre de 1909 es ret un nombrós homenatge a Antoni Maura a Inca. Miquel Duran, com a director de *Ca Nostra*, hi participa i pronuncia un breu discurs seguint una pauta conservadora i integrista. El discurs, segons diu, el fa en representació d'aquells "que, si tenen una aspiració política, és d'una política netament cristiana sense regusts de liberalisme".

El 29 de març de 1910 es fa un míting a Inca en contra de les escoles laiques. Duran, que hi havia de pronunciar un discurs, finalment no el fa. No el fa, segons diu, per indicacions de la comissió organitzadora, tot i que el tenia redactat. No obstant això, Duran publica el discurs que havia de llegir en el míting en el número 124 de *Ca Nostra* de dia 1 d'abril de 1910. En aquest text Duran considera els obrers de Barcelona com a víctimes de l'escola laica que els ha "enverinat els cors". En un to altra vegada integrista acaba el seu discurs afirmant que l'ensenyança catòlica és l'única "capaç de fer ditxosos els pobles".

En el número 125 de *Ca Nostra* de 16 d'abril, es reproduïx el discurs que Miquel Ferrà pronuncià en el míting de Manacor contra les escoles laiques. Si Duran mostra en els seus discursos una actitud integrista, Ferrà intenta ésser més ponderat i conciliador. Ferrà afirma a Manacor:

"...ens convé als catòlics no limitar-nos a la protesta. És l'amor lo que edifica, no l'odi, maldament sia l'odi a les escoles laiques. Protestem en hora bona de la seva obra destructora, però preocupem-nos una mica més de bastir edificis sòlids, de la sèria formació intel·lectual dels nostres joves, i sobretot de que l'educació i la vida cristianes sien una realitat i no una fórmula. Me sembla a voltes, deixau-m'ho dir, que el catòlics defensam la nostra religió com qui defensa un tresor tancat. I entenc que la millor defensa seria obrir-lo i enriquir-lo amb aquest tresor de virtut, de generositat i d'amor als nostres mateixos enemics que estotja el Cristianisme."

6. Defensa de la unitat de les tendències polítiques catòliques i conservadores

El darrer bloc d'articles recull tots aquells textos que fan referència a la "necessària" unió dels partits i tendències conservadores que des d'agost de 1909 es fa palès dins la política mallorquina. Duran defensa a aquesta unió, fins i tot demana que a les eleccions municipals es presentin candidats "amb caràcter catòlic".

7. El setmanari *Ca Nostra* i la Setmana Tràgica. Recull de textos

7.1. ELS PRIMERS ARTICLES DE PROTESTA (AGOST I SETEMBRE DE 1909)

TEXT 1

7 d'agost de 1909, número 97

Autor: Miquel Ferrà

Nuestra Protesta

Un coro de protestas se alza de todas partes contra los criminales disturbios promovidos por los elemento ácratas en Barcelona. Nosotros, con espíritu sereno y con intención bien limpia de no ofender a la ciudad que ha sido víctima de tales horrores, porque ningún odio a ningún pueblo anida en nuestro corazón y sólo el patriotismo y la justicia nos inspiran, queremos unir la voz a este coro unánime.

¡Protestamos!

Protestamos muy alto de la actitud de cuanto en Barcelona, en Madrid y en otras partes han intentado

entorpecer la acción del Gobierno en momento críticos para España, agravando con ello el conflicto en que, prudente o imprudentemente, (que no era ya hora de discutirlo), se veía ésta comprometida.

Protestamos más alto todavía de los execrables actos de salvajismo cometidos en Barcelona por las turbas lerrouxistas, que han hecho sus víctimas de inermes religiosos y sumido en la consternación a una población de digno y pacíficos ciudadanos.

Protestamos sobretudo, no contra los desdichados, víctimas de la ignorancia y del desamparo social, que no han sido más que el brazo ciego de la revolución, sino contra los perversos directores que les han fanatizado con sus propagandas, llevándoles al descabro y a la muerte; y contra todos los auxiliares y amigos de esos agitadores.

Protestamos contra el hombre que estampó años atrás en las columnas de su periódico este programa, cumplido hoy al pie de la letra y ensayado parcialmente por aquel tiempo sobre la persona de Cambó en la brutal agresión de Hostalfranchs: “Jóvenes bárbaros!... ¡Incendiad los conventos, levantad el velo a las novicias y elevadlas a la categoría de madres para regenerar la especie, derribad las aras y violad las sepulturas! ¡Herid, matad, morid!”

Protestamos contra todos aquellos que con sus complicidades materiales o morales, con sus simpatías y con sus votos ayudaron al triunfo de ese hombre y al envalentonamiento de los suyos, sólo por hundir a determinados elementos que representaban en Barcelona la causa de la cultura y del orden social.

Protestamos contra quien celebró la victoria electoral de Lerroux con palabras por el estilo de las siguientes, a las cuales hicieron coro los mismos que ahora tratan de desviar hacia el pueblo de Barcelona la justa indignación de los patriotas, atribuyéndole el deshonor de los excesos cometidos por la fiera que ellos mismos acariciaban y cebaban en su seno con la esperanza de que un día lo destrozara: “todas la campanas de España tocan a gloria por el triunfo del sentido español en Barcelona representado por D. Alejandro Lerroux...”

Protestamos finalmente contra los que en esos momentos insultan la desgracia de una ciudad hermana, maldiciéndola con frases execrables del vocabulario lerrouxista y no ocultando la alegría que sienten por su presente infortunio y por la postración en que esperan verla. Protestamos contra cuantos en alguna manera fomentan ahora odios y divisiones que con placer veíamos extinguirse entre regiones españolas.

Contra todos estos enemigos de España, de Barcelona y de la fraternidad humana, ¡protestamos!

Y ahora: creemos que los infelices agentes y víctimas a un tiempo de la revolución eran los más rencorosos enemigos de todo aquello que más estimamos nosotros. Creemos que en ciertas circunstancias urgen procedimientos de suprema energía para conjurar calamidades mayores. Pero, conste: ni como cristianos ni como hombres podemos asociarnos al júbilo de nadie por las matanzas de estos días. En nuestro corazón no se alberga otro sentimiento que el de una honda y dolorosa piedad por todas las víctimas, inocentes y culpables, sin exceptuar una sola

M. Ferrá.

14 d'agost de 1909, número 98
 Autor: probablement Miquel Duran

Sobre lo de Barcelona

La premsa ha publicat que els diners corrien en abundància abans de la setmana incendiària entre els revoltosos de Barcelona. Els diners quin poderós estímulo per acabar d'obcecar els cors endurits! L'or que llua dins les mans incendiàries no podia menys que donar una força immensament satànica a les arengues dels demagogs directors lerrouxistes, i cridar frenèticament altres vergonyoses recompenses: els pillatges de convents, de que tant se n'aprofitaren els saquejadors de la suor dels bons religiosos, obrers de la instrucció i de l'educació.

Però, hauria bastat una grapa de plata i una arenga revolucionària per aconseguir tenir a les seves ordres els caps revolucionaris una turba de bandejats? No, de cap manera. Abans s'havia anat fent una preparació llarga, criant aquests "jóvenes bárbaros" i aquesta preparació, filla del liberalisme, és "La Madre del Cordero", la que els governs han emparada baix el règim maleït de les lleis del dret modern.

Quins són els medis de que s'han valgut per donar aquesta preparació? No els sabem tots, però salten a la vista els principals: l'escola i les males lectures. Aquestes escoles que amb el nom de laïques són atees, com les d'en Ferrer. Aquesta premsa criminalista, s'anomeni o no "La Rebeldia", "El Descamisado", "Metrallera", etc. Aquestes obretes de fàcil adquisició de la casa Maucci i altres sui generis que fan olor de sobre i petroli, que desgraciadament ens arriben a Mallorca i que a llibreries sèries es venen, són estat la gran preparació, posades en mans de les turbes inconscients, per criar aquests "jóvenes bárbaros" que són anats a incendiar els centres d'instrucció a on es crien altres joves amb exquisida cultura.

I després de tot, seguiran amb la mateixa llibertat de sempre, la propaganda incendiària i destructora, preparant nous bàrbars per si n'han desapareguts alguns amb els fets de la setmana "rojia".

Oh, maleïda constitució moderna! Aquests són els fruits dels teus liberalismes tantes vegades condemnats per l'església catòlica! Quan et faràs conscient de les teves grans contradiccions?

TEXT 3

14 d'agost de 1909, número 98
 Autor: probablement Miquel Ferrà

Els qui hi ajudaren

A l'ajuntament de Barcelona, els regidor catalanistes han votat la següent proposició, que els lerrouxistes no volgueren subscriure:

"El ayuntamiento de Barcelona, en nombre de la ciudad y en el de la conciencia humana, protesta de los actos de vandalismo que durante la semana próxima pasada han tenido lugar en ella, como son incendios, devastaciones, estragos, pillajes, sacrilegios, profanaciones de sepulturas y cadáveres, mutilaciones, etc.; y declara ante Catalunya, ante España y ante el mundo que estos crímenes afrentosos sólo se han podido cometer mediante circunstancias a que es ajena la ciudad por turbas envilecidas que, si por acaso en ella residen, no tienen comunión espiritual con sus ciudadanos, por tradición gloriosa singularmente celosos del buen nombre y de la cultura de la ciudad, amantes de

todos los progresos y mejoramientos dentro del orden y el respeto de la personalidad humana y de los derechos y atributos que la naturaleza y las leyes le confieren”.

229

Molt bé! Aquests sí que poden protestar ben alt, perquè tenen la consciència ben tranquil·la. La Solidaritat havia lluitat sempre contra la bèstia lerrouxista que ha causat els estralls dels dies passats.

Si així ho haguessen fet tots aquests falsos “patriotes” que ara s’escandalitzen tan farisaicament de lo que ha passat a Barcelona, la seva protesta seria més digna d’ésser escoltada. Però ells votaven en Lerroux i li ajudaven, per odi a Catalunya, i ara volen penjar el mort als únics que el combateren quan era hora!

Això encara no ho saben o no ho volen saber els nostres filisteus.

7.2. NOTÍCIES D'INCA A LES QUALS S'INCLOUEN COMENTARIS SOBRE LA SETMANA TRÀGICA

TEXT 4

7 d'agost de 1909, número 97

Autor: Miquel Duran

Noves d'Inca

Hem tenguda la festa de Sant Domingo, a quina Missa Major predicà el M. I. Sr. D. Mateu Garau que amb tant de zel i patriotisme desplega quan se dirigeix al poble d'Inca. Feu oportunes comparances entre els temps de Sant Domingo i els temps actuals, entre la crema de les esglésies de llavors i la d'ara, assegurant que els inquers no deixarien fer tal salvatjada sobre ses quatre esglésies que, quals sentinelles de pau, guarden la ciutat d'Inca.

TEXT 5

21 d'agost de 1909, número 99

Autor: Miquel Duran

Noves d'Inca

Pocs dies després d'haver-se constituïda la Caixa Rural d'Inca, el Consell d'Administració dirigí una protesta al Consell de Ministres per medi del governador contra els actes salvatges de qui és estat víctima la ciutat de Barcelona i al mateix temps felicitar l'exèrcit espanyol pel seu heroisme desplegat a Melilla.

Idèntica protesta i felicitació ha dirigit nostre Magnífic Ajuntament al Consell de Ministres.

TEXT 6

16 d'octubre de 1909, número 107

Autor: Miquel Duran

Noves d'Inca

Diuenge passat, per ordre del sr. Batle va ser engegat d'aquesta ciutat un subjecte que venia distints romansos contraris a la decència i a l'ordre social, recollint-li tots els papers que portava.

Alabam la determinació de nostra autoritat local i més quan dit subjecte feia propaganda per on se vulla d'idees anarquistes que encara que la seva paraula no tengués autoritat no falten bàmbols que tot s'ho creuen.

TEXT 7

1 de maig de 1910, número 126

Autor: Miquel Duran

Protesta escolar

Hem rebut de l'Acció Social Popular de Barcelona unes fulles d'adhesió a la protesta contra les escoles laiques que els escolars catòlics espanyols aixequen al Govern. Aquests fulles les hem presentades en els col·legis de Sant Tomás de Aquino i del Sagrat Cor de Jesús d'aquesta ciutat i els seus alumne amb molt de gust les han firmades per adherir-se a la protesta escolar catòlica.

7.3. CRÍTQUES A LES ESCOLES LAIQUES I A PARTITS LIBERALS I REPUBLICANS

TEXT 8

21 d'agost de 1909, número 99

Autor: desconegut

Ne protestam

L'acte realitzat pels regidors republicans i lliberals de l'Ajuntament de Palma, en la sessió que es va celebrar dia 13 del mes corrent, és d'aquells que no poden qualificar-se per por de fer curt.

Fa sortir els colors a la cara més gruixada de pell veure com els qui s'anomenen representants d'un poble que sempre és estat decent y honrat trepitgen la decència i l'honradesa dels seus representants mostrant-los en el món com a feres afamagades o salvatges per civilitzar. Però, gràcies a Déu, per tot arreu se sap que els regidors no representen més que un interès personal o tot lo més l'interès d'un partit i que per consegüent els seus actes van encaminats únicament a satisfer egoismes personals o ambicions de partit: mai és pel bé del poble.

No obstant, idò, en nom del poble, la vergonya, la baixesa, la roïndat, la immortalitat, la indecència de l'acte grosser dels regidors republicans i lliberals cau, única i exclusivament, damunt ells mateixos.

Nosaltres, en nom dels palmesans honrats, ne protestam amb totes les nostres forces, al mateix temps que aplaudim i alabam l'actitud adoptada en aquella ocasió pel digníssim sr. batle de Palma,

sentint moltíssim que els regidor al·ludits hagin preferit abans de mesclar sa veu amb les protestes que tota l'Espanya honrada ha formulat pels trists successos de Barcelona, confondre-la amb la de quatre homes sense consciència, sense dignitat i sense vergonya.

Un corresponsal palmèsà.

TEXT 9

28 d'agost de 1909, número 100

Autor: Miquel Duran

Escapulons

Escoles laïques.- Per ordre governativa s'han tancades a Barcelona 120 escoles laïques i una partida de centres lerrouxistes.

“Quan tengueren el cap xapat se posaren la cervellera”, diu l'adagi mallorquí. Vulgui Déu acabar d'obrir els ulls als qui encara duen lleganyes.

TEXT 10

4 de setembre de 1909, número 101

Autor: desconegut

Conseqüència

Així com van calmant-se les onades de tempesta que han passat per Barcelona, comencen a veure-s'hi les arrels de la planta que ha brotat flors roges de sang innocent.

Sembla que els orígens de tot aqueix vandalisme és estat el laïcisme que domina en les escoles privades de Barcelona. La neutralitat, millor dit, l'ample carrera que es dona a totes les llibertats i a totes les creences, menys a la llibertat i les creences catòliques, perquè el catolicisme *“fa homes esclaus i denigrants”*.

Més de dues-centes d'aqueixes escoles escampaven llavors de crims i de vicis a dins la gran Barcelona. Mes de dos-cents centres de corrupció moral escampaven els seus braços per ofegar les consciències i cegar els cors a la caritat.

D'ordre del senyor governador han sigut tancades totes aqueixes escoles. És la passa millor que se podia donar per evitar un altre juliol com el passat.

Mes... no seria una passa donada en va si es deixàs àmplia llibertat a les demés províncies? Ens diuen que a Palma n'hi ha d'obertes. Per que la nostra autoritat civil no procedeix com la de Barcelona?

I a més podria esser molt bé que alguns dels que a Barcelona *“destruïen”* la moralitat, venguessin a la nostra terra per continuar la seva obra.

Els qui n'han protestat dels crims i violències comesos a la ciutat comtal que són tots els homes honrats que estiguin alerta i no deixin florir cap escola laica, cap centre d'ensenyança neutra.

TEXT 11

4 de setembre de 1909, número 101

Autor: desconegut

Lo que s'ensenyava a les escoles laiques de Barcelona

Vegin, nostres subscriptors, les infames ensenyances dels llibres de text que se donaven en els centres progressistes de Barcelona, que, com la famosa Escola Moderna, soscavaven els fonaments de l'ordre social, especialment de la religió i de la pàtria:

- *Que la base fonamental de l'existència del privilegiats i desheretats, culpable de totes les injustícies que sofreixen els homes, és la creença en un poder sobrenatural, Déu, i les seves relacions amb els homes per medi dels sacerdots (religió, església)*
- *Que els capellans són homes negres més perillosos que les feres, per que emmetzinen els homes, des de la infantesa per a dominar-los tota la vida.*
- *Que els que fan i formen els exèrcits són botxins assassins de la humanitat.*
- *Que els militars són homes que per la seva afició al pillatge i l'assassinat frueixen d'un gloriós prestigi.*
- *Que la bandera és un drap de colors a dalt d'un bastó, el símbol de la tirania i de la misèria.*
- *Que la guerra, empresa per a defensar l'honor de la nació, és en realitat un pretext per a robar-la.*
- *Que el poble (els soldats) ha de servir-se de les armes contra aquells que les hi ha donades per a matar.*
- *Que a la primera declaració de guerra, abans de la primera canonada, s'ha de declarar la vaga de soldats.*
- *Que els governs d'Europa maten per gust, cada mes, més homes que estrelles hi ha en el cel.*
- *Que la propietat ha estat constituïda per la espoliació i el frau, per la rapacitat i l'estafa, baix els noms d'indústria i comerç.*
- *Que tots els mals i tots els sofriments i totes les injustícies són deguts a aqueixa estúpida i brutal ficció anomenada pàtria.*
- *Que tot lo que té per objecte explotar al poble, lleis i reglaments, ordres i decrets, presons i patíbuls, policia i guàrdia civil, jutges, etc. tot se basa en la pàtria.*

No es veu que la lectura d'aquests extrems gela la sang de la venes? Ah, amb tals mestres i amb tals llibres, que té d'estrany que a Barcelona se matàs aquest sentiment tant noble i innat de l'amor a la Pàtria i a la Religió? Ja són tancades les escoles de perdició, però... estan segurs que els convencionalismes de llibertat, passada la turbonada, no darà permís per que se tornin obrir? L'Escola Moderna ha de desaparèixer per no tornar-se obrir ja mai. Aquests llibres han de ser tirats en el foc més que de pressa, llibres infamiosos que apaguen, corrompen i maten els amors més purs i sants. El seu autor mereix un gran càstig per lladre i assassí al mateix temps.

Alerta a Mallorca, badem els ulls i no dormiguem!

TEXT 12

16 d'octubre de 1909, número 107

Autor: Miquel Duran

Escapulons

FERRER.- Sentenciat per un Consell de Guerra, dimecres fonc mort en el castell de Montjuïc el tristament cèlebre Francesc Ferrer, director de l'Escola Moderna de Barcelona.

La seva mort és estada anticristiana, com la vida. Ha refusat els auxilis de la religió catòlica i fins i tot la companyia del sacerdot del Castell.

La fossa a on descans el seu cadàver té una obscuritat aborronadora, sens cap mica de llum ni esperança. Déu mos perdoni a tots.

TEXT 13

233

1 de febrer de 1910, número 120

Autor: Miquel Duran

Adhesió i protesta

Moltes entitats catòliques de Palma veim que han aixecat la veu de protesta davant nostre virtuós Prelat per reforçar, més encara, la exposició-protesta que el Bisbat Espanyol ha dirigit al President de Ministres en contra de la reobertura de les escoles laiques i neutres.

CA-NOSTRA, que pot ésser un periòdic tot lo insignificant que es vulgui, però que en matèria de religió i doctrina no vol quedar endarrere per seguir les ensenyances i exemples dels Prínceps de l'Església, també altament protesta, no solament contra la reobertura de les escoles laiques, sinó de tot centre i de tota propaganda que, franca o solapadament, infiltra el verí de la corrupció a les masses innocent per tenir adeptes i esclaus degradats en cor per fer la revolució i pegar foc a la casa del Senyor en nom d'unes llibertats que són en perjudici de l'ordre i de la moral catòlica, única salvadora de les nacions.

7.4. DISCURSOS I CRÒNIQUES SOBRE MÍTINGS EN DEFENSA D'ANTONI MAURA O EN CONTRA DE LES ESCOLES LAIQUES

TEXT 14

6 de novembre de 1909, número 111

Autor: Miquel Duran

Homenatge al Sr. Maura a Inca

Dilluns a vespre tengué lloc a la senyorial casa de D. Lloaxim Gelabert una reunió a la qual es tengué l'amabilitat d'invitar-nos per tractar de dur a efecte en aquesta ciutat l'homenatge que Mallorca tributa a son il·lustre patrici, l'Excm. D. Antoni Maura.

A la reunió assistiren una cinquantena de persones de lo més florit i granat de la societat inquera: comerciants, industrials, amos, senyors, homes de carrera, fins les famílies Verd i Siquier. Entre els assistents regnà el major entusiasme per fer un acte que demostrí l'admiració i simpatia amb que la ciutat d'Inca té pel polític honrat, per protestar de les grosseres calúmnies que amb tant de cinisme llançaren els oradors del míting de la Plaça de Toros el darrer dia del mes anterior.

Es llegí, entre esclats de mamballetes, el missatge que ha escrit el poeta D. Joan Alcover per enviar a D. Antoni Maura i se repartiren fulles per fer-les omplir de firmes, a fi que fos molt nombrosa la representació de protesta contra les infàmies esquerranes.

S'acordà donar un àpat popular de 300 coberts per festejar el Sr. Maura, subscriuint-se, allà mateix, tots els present i disposant que la llista quedàs oberta a la tenda de D. Joan Gelabert, del carrer Major.

La festa tindrà lloc demà diumenge, a les sales de l'Hostal de sa Font, i es de creure que, pels preparatius que es fan i els entusiasmes que per totes parts flueixen, serà un acte de ressonància i de vertadera amistat i simpatia envers la persona de l'il·lustre patrici.

TEXT 15

20 de novembre de 1909, número 112

Autor: Miquel Duran

Homenatge al Sr. D. Antoni Maura

Per iniciativa de D. Lloaixim Gelabert, diumenge, passat, tengué lloc a l'Hosta de la Font un banquet per honrar a D. Antoni Maura i fer una contraprotesta a les calúmnies i grosseries que li dirigiren en el míting celebrat a la plaça de toros de Palma.

A cinc llargues taulades s'asseguren unes 250 persones a on vérem en mig dels obrers la pagesia acomodada i el principal senyoriu de nostra ciutat.

Presidí l'acte el Sr. Batle, D. Joan Alzina, tenint a la dreta D. Jaume Vidal i a l'esquerra D. Lloaixim Gelabert, seguint altres distingides per sones de representació. A l'enfront de la presidència se destacava, damunt ric domàs, un quadro de D. Antoni Maura.

El menú va ésser de plats forts a lo mallorquí que per la seva abundància i avengudesas meresqué l'enhorabona de tots l'amo en Josep Pons que serví l'àpat.

Regnà el millor ordre. La gaubança i la germanor confortaren l'esperit patriòtic, mentre el paladar gustava les dolsures del fruit de la terra a la salut de l'il·lustre patrici que es festejava.

En començar els brindis se llegiren telegrams i cartes d'adhesió a l'acte de D. Manuel Guasp, cap dels conservador de Mallorca, de D. Pere Llobera de Pollença, de D. Pere Amer i de D. Manuel Fuster, essent aplaudits amb entusiasme.

El primer qui dirigí la paraula fonc el director d' "*El Heraldo de Inca*" dient que no està bé davant una dama honrada i hermosa parlar a la seva presència de les calúmnies que li posen sos enemics, i que, tenint una fe cega en la política honrada del Sr. Maura, es preferible parlar de la seva labor restauradora. Refutà el Sr. Sánchez Toca per venir a posar entrebancs en el partit conservador amb l'excusa que el Sr. Maura no segueix la política tradicional del Sr. Cánovas del Castillo. Digué que el Sr. Maura és homo del seu temps, que la seva política és evolucionista i creadora, segons les circumstàncies del temps i lloc, factors que pareix desconèixer en Sánchez Toca.

D. Jaume Puigserver llegí una poesia seva dedicada al Sr. Maura que condemnava les expressions insultants amb que l'han qualificat.

Obligat per D. Jaume Vidal, cap dels conservadors d'Inca, també parlà nostro director, dient que en nom de la Redacció i amics de CA-NOSTRA assistia en aquell acte per sentir simpatia i admiració vers la persona de D. Antoni Maura. Que la seva presència tenia doble valor, per representar elements que, si tenen aspiració política, és d'una política netament cristiana sense regusts de liberalisme. Som un d'aquells elements, afegí, de qui va dir el Sr. Maura en el discurs que feu a les majories a la baixada del poder, que si tenien interessos comuns que defensar podien estar a son costat; ves-nos aquí, idò, en el costat del partit conservador per defensar la religió i la pàtria, suprema aspiració de la nostra ànima. Parlant del Sr. Maura, digué, que la seva política honrada havia aconseguit despertar un esclat d'entusiasme dels bons i un empatx de ràbia dels dolents. Que, a son concepte, més honra li devem i importància als atacs dels seus contraris que les alabances i entusiasmes dels adherits. Fixat aquest

principi, també es podia dir que en Ferrer era un homo que valia, per tenir molts de contraris, però que s'ha de tenir en compte la classe d'enemics que té una persona per concebre quines són ses idees i conducta, i que els enemics dels Sr. Maura eren els enemics de l'altar, del trono i de la pàtria i que per aquí es podria venir en coneixement de la finalitat de la seva política. Brindà per que el Sr. Maura tornàs aviat en el poder per aprovar els projectes de lleis bones que té en cartera, sobretot, l'administració local que tant de beneficis ha de reportar en els pobles preparats. I dirigint-se a la classe directora que estava allà present li suplicà que no desmentís mai en la seva política del poble la conducta que segueix son il·lustre quefe, procurant seguir llurs ideals patriòtics.

Seguí en l'ús de la paraula el Sr. Salvà representant de "*La Época*" animant el partit conservador a fer força de propaganda, sortint a la plaça pública, si importa, per treballar pel partit de l'ordre. "Somos los más y los mejores" digué amb gran accentuació perquè la frase quedàs ben gravada en el cor dels oients. Feu oportunes consideracions sobre l'última crisi, sobre la guerra i sobre la causa d'en Ferrer. Agafant com a referent una expressió dita pel nostre director, enumerà les lleis que el Sr. Maura havia duit a la legislació espanyola, beneficioses a la classe obrera, demostrant ésser el partit conservador més democràtic que els partits que es donen aquest afalagador nom.

Darrerament, dirigí la paraula D. Jaume Vidal que, a nostro entendre, fou el qui recollí més raons d'alabança a D. Antoni Maura. S'alegrà ferm que amb l'assistència en aquell àpat hi hagués representades totes les classes de la societat. Digué que cometeren una ingratitud grossa els mallorquins que digueren que era un oprobi allò que és una glòria per Mallorca, comptar entre els seus fills amb el Sr. Maura, que tants de beneficis ha duits a la Roqueta, senyalant com una de les principals vies de comunicació, les carreteres, i les que s'estan en projecte com les de Sóller a Lluc i Pollença. Afirmà que era injusta la campanya feta contra Maura per la causa d'en Ferrer. Enumerà els distints factors i tràmits que se seguiren, essent impossible que tots es posassin d'acord per cometre una injustícia en la persona d'en Ferrer. Digué que no hi havia homo més liberal a Espanya que el senyor Maura, que fins a la seva era els diputat a corts es feien en el ministeri de Governació, com ho demostra el fet que el Sr. Moret s'abstingué d'assistir a les corts perquè el Sr. Maura no li havia donat el nombre de senadors als quals els creia tenir-hi dret. Que el Sr. Maura ha implantat de bon de veres els sufragi universal, que ara, el qui vol ésser diputat, s'ho ha de guanyar pels seus propis mèrits i prestigi entre el poble degut als beneficis que li hagi fet. Acabà el Sr. Vidal donant visques a la pàtria, al rei, a l'exèrcit i a D. Antoni Maura. Tots els oradors foren interromputs seguit, seguit, per grans aplaudiments.

TEXT 16

1 de març de 1910, número 122

Autor: Miquel Duran

Amb satisfacció hem rebuda la notícia del míting que tracta d'organitzar el Centro de Defensa Social de Palma contra la reobertura de les escoles laiques. Amb les persones que hem tengut ocasió de parlar-ne veim que el pensament s'és rebut aquí amb entusiasme i es de creure que per totes les persones que estimen no ja la Religió sinó solament la Pàtria i la dignitat de l'home han de veure amb bons ulls la celebració d'un míting a Mallorca, quant no hi cooperin amb entusiasme per que resulti una manifestació grandiosa de nostro civisme i religiositat.

En lo funcionament o clausura de les escoles laiques no se tracta de la bondat d'un partit més o manco acceptable, sinó de vida o mort de la Pàtria. Així és que si han d'ésser lògiques les entitats que són neutres respecte la Religió perquè el seu objecte és perseguir altres fins honrat, però que són catòlics els

membres de que es componen o persones d'ordre, aquestes entitats, repetim, per instint de conservació han de sumar-se a les catòliques per adherir-se o enviar representacions al míting que s'està organitzant.

De nostra part, la Junta Organitzadora pot contar amb nostre petit esforç per aduir forces a la realització de l'acte que Déu vulgui beneir per glòria seva i salvació de la pobre Espanya.

TEXT 17

1 d'abril de 1910, número 124

Autor: Miquel Duran

Anem, tots, al míting...

Mallorquins: tots els qui sentim en nostre cor la saba vivificadora de la fe i la tradició que encén el foc de l'amor patri: anem en el míting.

Tots els qui estam convençuts de que cada escola que s'obri es una presó que és tanca, si les ensenyances d'aquelles estan informades en els sublims preceptes del Decàleg: anem en el míting.

Tots els qui no volem que vengui un dia que siguin plantades les escola sense Déu a nostra Roqueta, fabricadores de monstres, en l'educació de l'odi i la mentida, quins fruit no poden ser que la anarquia més brutal: anem en el míting.

Tots els qui, sobre tota altra política, hi posam la dels Manaments de la Llei de Déu que és l'única legislació capaç de fer ditxosos els pobles i de transformar la terra en un cel: anem en el míting.

Tots els qui volem una pàtria rica, plena, poderosa, com fou mentre era eminentment cristiana: anem en el míting.

Per Déu, per la pàtria, per la cultura, per nostres fills estimats... anem, tots, en el míting.

TEXT 18

1 d'abril de 1910, número 124

Autor: Miquel Duran

Cronicó d'Inca

Març 1910

Dia 22.- A la Rectoria té lloc una reunió de les persones més visibles de la societat inquera per tractar de lo que s'hauria de fer per que la ciutat d'Inca estigui ben representada en el míting contra les escoles laiques. S'acordà fer una reunió, amb caràcter de míting, la tercera festa de Pasqua, anomenant-se per preparar els treballs convenients una comissió organitzadora, composta de mossèn Tomàs Mora, D. Miquel Amengual, misser i D. Miquel Pujadas, misser. Indiquen per dirigir la paraula el Pare Cerdà, D. Jaume Vidal, notari, D. Miquel Amengual, director de l' "Heraldo de Inca", D. Miquel Pujadas, fiscal, i nostre director.

Dia 29.- El míting preparatori. El presidí el Sr. Rector en companyia de mossèn Mir, rector de sant Miquel de Palma, el jutge i els oradors que havien de parlar. El sr. Batle assistia a l'acte com a particular. Hi vérem persones de totes les tendències polítiques, el cap del canalegistes, totes les persones visibles de la localitat i un concurs que vessava del saló.

El oradors.

D. Miquel Pujadas. Diu que ha volgut acceptar la invitació per parlar en públic per primera vegada per tractar-se de la causa catòlica. Dóna una explicació del moviment que s'és iniciat contra les escoles laiques dins Espanya. Demostra la il·legalitat del laïcisme de les escoles baix el punt de vista de la legislació espanyola vigent. Al Sr. Pujadas li venen moltes idees i allarga un poquet massa el seu discurs.

D. Miquel Amengual, director d' "El Heraldo de Inca". Parla de les distintes filosofies que han existit respecte l'ensenyança, fent quasi abús d'erudició. La seva actitud desembarassada aconsegueix molt d'aplaudiments, encara que es creu que algunes de les seves afirmacions series males de sostenir amb persona competent. Algunes persones també trobaren inoportú el treure D. Antoni Maura com a remei de les escoles laiques, tota vegada que l'il·lustre mallorquí, que amb altres coses ha demostrat que era un gran governant, no va ésser los més encertat en deixar-les funcionar durant el seu poder i autoritzant l'obertura d'altres centres anticatòlics. Però sigui lo que es vulgui de les oportunitats i afirmacions del Sr. Amengual, la seva oració va ésser brillant i ben intencionada i no hem d'escatimar-li nostro aplaudiment.

D. Jaume Vidal.- Sense pretensions, amb tota senzillesa, amb frase justa i gràfica, digué que l'ensenyança laica pretén la supressió de tres coses: la família, la pàtria i la religió, i no es concep, ni la història en treu exemples, d'una societat sense llars, sense mapes i sense culte d'una religió. Tota la seva peroració va estar ben argumentada i meresqué molts d'aplaudiments.

Mossèn Joan Quetgles.- Amb un mallorquí castís enumera els mals que du a la societat les mal nomenades escoles neutres i puntualitza els extrems revolucionaris d'en Ferrer i Lerroux; i entrant més de ple a l'objecte de la reunió que els altres oradors, fa propaganda amb entusiasme pel míting que s'ha de celebrar a Palma, conquistant-se molts d'aplaudiments.

El P. Pere J. Cerdà.- Una arruixada de mamballetes l'obliguen a aixecar-se a parlar. Diu que després dels brillants parlaments fets pels altres oradors que la matèria està acabada i que res ha de dir, no obstant, deixa caure un discurs que causa gratíssima impressió i aixeca aplaudiments i entusiasmes. Parlant de la malícia de les escoles laiques observa que també són perjudicials a la cultura com ho demostra l'estadística de França que, després de 20 anys de funcionament, cada dia és major el nombre d'analfabets en aquella nació. Acaba fent una entusiasta arenga per animar a tots a anar al míting, tocant la nota tendra de l'interès dels pares pobres sobre els seus fills per defensar-los del laïcisme funest, de que en són més escàpols els rics, si volen, pels molts medis de que poden dispondre.

D. Miquel Sampol, escrivà. Dóna lectura a una ben raonada adhesió al míting i protesta contra les escoles laiques que ha escrita per encàrrec de la Comissió. Mereix l'aprovació i l'aplaudiment de tots.

El Sr. Rector. Amb breus frases de gratitud es complau de la llum que els oradors han espargida a la intel·ligència de tots. Ell vol ésser el primer per anar al míting, esperant que molts el seguiran per donar fe de la religiositat del poble d'Inca.

TEXT 19

1 d'abril de 1910, número 124

Autor: Miquel Duran

Escoles laiques

Per indicacions que se feren en la important reunió preparatòria que tengué lloc a la Rectoria, nostre estimat Director, que en tractar-se de tota causa catòlica o patriòtica per ells les insinuacions són manament, preparà el discurs que insertam a continuació; però pareix que a darrera hora, la comissió organitzadora, no sabem per quines raons, tengué inconvenients i reparos en que el treball fos llegit a l'acte del míting celebrat dia 29 de març en el Cercle d'Obrers Catòlics d'Inca.

Discurs

Senyors: Cap mèrit intel·lectual tenc que m'autoritzi per aixecar ma pobre veu en aquesta important reunió, davant les dignes autoritats que ens presideixen, i en un acte en que vessa cabalosa la riuada de l'eloqüència de distingits i famosos oradors. Però si els influvis riquíssims de la ciència em neguen títols acadèmics, la qüestió que es tracta aquí, és de tal naturalesa que em donen autoritat els mateixos calls de les mans, la condició d'obrer, i sobretot, les conviccions de la meva ànima per espaiar mon entusiasme per la causa catòlica que és estat sempre l'ideal predilecte de tota ma vida. Justament, senyors, les escoles laiques a qui han ferit més de prop i directament és a la meva classe, a la classe treballadora.

Diguem dues paraules sobre el particular.

Les escoles laiques pareix que són posades, si bé es mira, per descristianitzar i fer la desgràcia de les famílies pobres. Vosaltres ho sabeu: molts de rics avançats i anticlericals, que per raó de la seva il·lustració tenen consciència dels béns que du a la família l'ensenyança informada per l'esperit cristià, ens donen la gran inconseqüència d'enviar sos fills a l'escola congregacionista, a l'escola religiosa. Però el pobre obrer, tirat dins l'atmosfera corrompuda de fàbrica o del taller, amb uns amos que poc els interessa l'educació moral dels seus treballadors amb tal que la indústria li produeixi bons rendiments, el pobre obrer s'acosta i corre darrera aquell que li manifesta que l'estima i li vol bé, manifestació d'amor i promesa que a voltes i sovint surt de la boca fascinatoria d'enemics de l'església i de la pàtria, que baix dels pomposos títols de cultura, progrés i llibertat, obrin escoles laiques gratuïtes a on van a parar, per una partida de circumstàncies que els rodegen, els fills de l'obrer inconscient.

I quines són les ensenyances de les escoles laiques? La crema de convents, la violació de verges, la persecució dels ministres del Senyor i la profanació de sepultures, essent crims tan greus, sols són conseqüències remotes i efectes petits de gran mals i calamitats que l'educació laica ha duit a la classe treballadora.

Vos espantau, senyor, de mes afirmacions? Vegeu-ne algunes proves

Abans, quan amb el cop de picassa caiguessen les portes i retaules del santuari i l'esca incendiària pegàs foc en un moment a quaranta edificis religiosos de Barcelona, l'escola laica ja havia arruïnat espiritualment a milenar de temples de l'Esperit Sant en la persona de l'obrer, que val infinitament més que els artístics temples de pedra, encara que siguin aixecats al Déu de les altures.

Abans que fossen espanyades i destruïdes, per la flama de l'odi, preuades obres d'art que respectaren altres revoltes polítiques, l'escola sense Déu ja havia mort, en flor, dins el cor de l'obrer, els sentiments de grandesa i d'inspiracions sublimes que, ben dirigits, donen forma a l'art i són la creació

de bel·leses supremes, semblant, en canvi, dins aquells pits desgraciats els sentiments bàrbars que té el programa d'extrema esquerra revolucionària.

239

Abans que fos violada la clausura dels convents, traient per força de les tranquil·les i austeres cel·les els ascètics religiosos i les virginals esposes de l'Anyell immaculat, l'escola laica ja havia destruït l'amorosa llar obrera, esflorant en les flors casolanes les més dolces aficions de l'enyorada vida de família.

Abans que fos trepitjada la gloriosa bandera de la pàtria, ja s'havia ofegat dins el cor del ninet aquell sentiment de patriotisme, de regionalisme, de l'amor al terrosset a on hem nascut, fent-li creure i convèncer que la insígnia nacional no és més que un drap desprezable posat en un pal, com ignomínia dels pacífics ciutadans.

I com a compendi i conseqüència lògica de l'enverinament dels cors obrers: una setmana de revolució, de febre satànica, de sacrilegis, de crims espantosos que molts pagaren amb la seva pròpia vida al mateix moment que era enlletgida la seva consciència amb culpables fatalitats i després foscura, horror, en els morts un judici eternal. Qui no s'espanta en pensar en la sort eterna del qui la mort troba "*infraganti*"? I els vius banyats amb sa pròpia sang, enverinada per l'odi, són portats a l'hospital; o fugitius suporten la misèria i escabrositat del desertor; o deshonrats sofreixen les cadenes i angústies dels fondets de la presó, les acusacions terribles dels tribunals militars i, com a nota final d'aquesta tragèdia esglaïadora, immensa, suprema, molts cauen dins la foscura dels fosos de Montjuïc, plens d'infàmia, coberts d'ignomínia, sense que hi hagi per a ells un cor que tengui una gota de compassió. Així és, senyors, la història trista, trista, de l'obrer víctima de l'educació de l'escola sense Déu.

Veis com tenia raó quan vos deia al principi que els estralls de la setmana tràgica de Barcelona, essent crims greus, sols eren efectes insignificants i conseqüències llunyanes de l'ensenyança que es dóna a la pobrea en l'escola sense Déu! Els convents tornen esser reedificables amb més hermosura que abans, als temple s'hi torna celebrar amb més concurs i solemnitat, les religioses tornen gaudir de la pau contemplativa de la clausura i els màrtirs de la revolució neden dins les delícies de la visió de Déu, mes l'obra de degradació feta al desgraciat obrer, qui la remeiarà? Es necessita un prodigi gran de la gràcia divina, quasi, m'atreviré a dir, és més fàcil la resurrecció d'un mort que faci olors de tomba que la conversió d'un malfactor que és arribat a un tal extrem de perversitat, i tot per les maleïdes escoles.

¿Com jo, essent fill del treball, pertanyent a aquesta classe, tant més desgraciada com més s'aparta de la Llei de Déu, no he d'alçar la veu, alta i ben alta per protestar contra els centres de perdició que han conduït a mos criminals germans de Catalunya a la barbàries més escandalosa?

Obrers: nosaltres som la part més interessada en aquest gran plet que s'és establert entre fills de la llum que s'adrecen per fer valer els seus drets de ciutadans espanyols per salvar la pàtria i els fills de les tenebres que s'han proposat borrar del mapa de les nacions civilitzades la cristiandat espanyola. Sigui, idò, nostra protesta la més valenta, la més formidable, en aquest moment de nostres reivindicacions cristianes, i que la representació obrera de la ciutat de Santa Maria la Major sigui la més nombrosa i potent en el gran míting que ha de celebrar la benaurada Mallorca.

Inquer: anem-hi tots en el míting. Allà veurem tots els bons a la gran parada i nostre cor s'eixamplarà de goig i entusiasme en contar-nos tant nombrosos com serem i en veure la vitalitat de la consciència mallorquina que la protesta amb veu forta, vigorosa per que arribi als governants, que sota principis de llibertat permeten propagandes tan funestes. Anem, anem-hi tot en el gran míting. Allà, animats per la paraula eloqüentíssima dels oradors que ens dirigiran sa veu autoritzada,

sentirem bategar nostros cors en nova fe i fortaleza cristiana, albirant dies de glòria i de ventura damunt l'horitzó de nostra desgraciada Espanya, ja que tantes ànimes ardents i entusiastes, tants de cors patriotes i sencers uneixen per tot arreu son esforç pel bé de la verdadera cultura i pel triomf de l'ensenyança catòlica única capaç de fer ditxosos els pobles.

TEXT 20

16 d'abril de 1910, número 125

Autor: Miquel Ferrà

Laïcisme escolar

Deguda a la amabilitat de nostre bon amic i col·laborador, D. Miquel Ferrà, honrant, avui, nostra primera plana amb l'hermós discurs que pronuncià diumenge en el gran mití que celebrà la religiosa vila de Manacor.

PARLAMENT

Senyors:

M'ha duit aquí un compromís ineludible d'amistat. Venc obeint indicacions d'algu a qui jo no sabia negar rec. Dic això en descàrrec meu, per que la meva presència en aquest lloc ha mester excusa i aquí jo no hauria d'obrir boca sinó per dir com els estudiants descuidats quan el catedràtic els demana la lliçó que no saben: *"no estoy preparado"*.

A més de faltar-me una preparació sòlida per parlar d'aquesta qüestió e les escoles laïques, jo, com ja haureu conegut, no som orador, ni manco orador de *"meeting"*. No sé si és per això que no sé predicar, que sóc més afectat de meditacions que de discursos. Si no vos heu d'adormir de drets i voleu que vos faci un punt de meditació, això serà el meu parlament.

És cosa vella això de fer servir la instrucció de bandera dels partits revolucionaris. Aquí obscurantista vol dir catòlic, mal se conti entre els catòlic un Menéndez y Pelayo, y vertaders afollats de la intel·ligència, com era el pobre director de l'Escola Moderna, són elevats davant l'Europa, que si els conegués els tendria llàstima, a la categoria de genis, sense altre títol que el de no creure en Déu.

Certament té raó, sia qui sia, el qui diu que a Espanya vivim dins la barbàrie, -paraula de qui coneix els recons d'aquests temples de la ciència, o per dir-ho bé d'aquests antre d'ignorància que són els nostres instituts i universitats-. Jo no em cansaria mai de parlar-ne malament de l'ensenyança espanyola. No sé quin adob tengui, sinó es fermar el ministre d'instrucció pública, esbucar les escoles, cremar els llibres de text, desterrar els mestres i repastar els estudiants si això és possible.

Però veig que n'hi ha que ho tenen molt més senzill, que tot ho arreglarien despenjant el Sant Crist de la paret de l'escola.

No hi ha ja avui cap progressista tan cursi que encara cregui en el poder pan-curatiu de la instrucció. A aquesta mesquina idea de que tot ho cura el saber llegir i escriure, ha succeït un altre ideal més ple i més harmònic, d'educació intel·lectual i moral, del cos i de l'esperit, del caràcter i del sentiment artístic. I quan lo que patim és manca de cultural integral, de formació completa de l'home, ¿qui no veu que en aquest país —a on els bany i la gimnàsia són un *"lujo"* i el gust artístic, una essència tan rara i tan supèrflua que no més se'n posen el mocador una dotzena d'intellectuals i catalanistes, -el laïcisme a les escoles representa l'abolició de l'única cosa que hi té un valor moral i educatiu?

Per que no solament és la fe una font divina d'idealitat i de moralitat, sinó que és l'única font d'idealitat i moralitat del nostre poble. Aquest aire d'honradesa qui sura per damunt la nostra terra, aquesta sanitat espiritual, aquesta mateixa transparència i lucidesa de seny que es troba sovint en homes senzills al cor de l'pagesia i que so es troba en les classes populars apartades de la religió, d'on ve sinó de la fe i de l'educació cristiana? Lo "*laic*", per ara, en els pobles fa olor d'aigordent i a les ciutats de petroli.

A més, tenim motius per dubtar-ho, que hi hagi cap escola laica vertaderament neutral. No és un esperit científic, que tampoc bastaria, sinó un esperit sectari qui les sosté, un esperit d'odi; en el fons, el mateix esperit, crec jo, que informava l'Escola Moderna de Barcelona a on no s'alimentava la intel·ligència dels alumnes amb el pa sense llevat de l'ensenyança neutra, sinó amb píldores de dinamita qui destrossaven les ànimes, com diu en Duran, abans de sembrar la societat de runes materials.

I ara vull dir una cosa. Per lo mateix que damunt la pura negació no es pot edificar res, ens convé als catòlics no limitar-nos a la protesta. És l'amor lo que edifica, no l'odi, maldament sia l'odi a les escoles laiques. Protestem en hora bona de la seva obra destructora, però preocupem-nos una mica més de bastir edificis sòlids, de la sèria formació intel·lectual dels nostres joves, i sobretot de que l'educació i la vida cristianes sien una realitat i no una fórmula.

Me sembla a voltes, deixau-m'ho dir, que el catòlics defensam la nostra religió com qui defensa un tresor tancat. I entenc que la millor defensa seria obrir-lo i enriquir-lo amb aquest tresor de virtut, de generositat i d'amor als nostres mateixos enemics que estotja el Cristianisme.

TEXT 21

16 d'abril de 1910, número 125

Autor: Miquel Duran

Mítings Mallorquins

EL DE PALMA

Hi ha fets a la història dels pobles tant solemnes que les descripcions els decanten importància; és necessari haver-los presenciats per fer-se càrrec de la seva magnitud. El míting que celebrà Mallorca dia 3 d'abril pertany en aquests actes extraordinaris en què les plomes són impotents per descriure, i manco dins el poc lloc que disposam nosaltres setmanarers, així és que sols farem una impressió.

El magatzem del generós sr. Mir s'és convertit en magnífica sala d'assemblea popular a on s'hi va a tractar una gran qüestió. De front, entre palmes de victòria, s'hi destaca una amantent pintura de Pius X sobre domassos de colors nacionals.

A baix, damunt esplèndid entarimat, s'asseu la junta presidencial rodejada de multitud de banderes i penons de les congregacions religioses que són els batallons de l'exèrcit cristià que milita baix la figura prestigiosa del Papa, en una terra que no és seva, però que l'esperit popular el proclama son cap indiscutible per l'amor i devoció. A la taula del secretari hi ha munt de telegrams d'adhesions que es contenen per milenars, des del que ha enviat el Vaticà fins a l'últim pagès de la Roqueta. A dins les immenses amplituds de l'edifici s'hi apinyen els cossos i hi volen les ànimes per l'entusiasme de deu mil catòlics.

L'hora és solemne i d'expectació suprema!

Una carta del sr. Bisbe. És sàvia, plena d'unció i d'abrumadora lògica. Sa lectura fa vibrar els cors.

El primer orador. És nostre amic D. Joseph Font, diu que s'aixeca en nom de la joventut mallorquina. Sa parla i actitud és ardorosa. Quin exemple! Si tots els joves mallorquins fossin com ell no en quedaria cap de pasta d'ensaïmada.

D. Manuel Carrasco. També és un valent que en la setmana tragèlica defensava les cases del Senyor com ara predica la seva doctrina. Quina llàstima que no li hagen deixat desplegar les idees en les trassses i llengua que les ha concebudes!

D. Antoni Puigserver canta un himne a Mallorca i té cops de vera poesia que seria tudada pel baf de les escoles laiques si aquestes prevaleixen.

"En nombre del Padre, del Hijo y del Espíritu Santo." (Mamballetes). Qui és aquest tant valent? D. Joseph Parellada, campió de la causa catòlica i orador d'efecte sorprenent.

D. Francisco Massanet és un altre orador mallorquí que deixa a bon lloc nostre nom en lo seu hermós discurs.

Finalment se presenta el comte de Santa Maria de Pomés. Les seves gracioses oportunitats i ocurrencies satíriques acaben de caldejar l'atmosfera.

Mala estreta se n'han duit les escoles laiques amb aquests sis sermonassos plens de lògica i d'entusiasme per la bona causa. Molt bé ha dit la presència simpàtica de les senyores cristianes en el miting; els oradors s'han inspirat amb elles, en lo que representen dins l'educació per donar força i ales en els seus brillants parlaments. Quin silenci quan els oradors parlaven! Quin esclat d'entusiasme quan els assembleistes aplaudien! Jo tenc les mans vermelles de fer mamballetes.

Per tot se senten uns aires de satisfacció i enlairament. Bé ho demostra la presidència, D. Gabriel Massanet, en son discurs de gràcies. Deu mil veus aproven i aclamen les conclusions que s'han d'enviar al Govern amb el sentit de que protegeixi l'ensenyança catòlica i no permeti l'obertura d'aquelles escoles de llevat negre.

L'acte s'és acabat i la gent desfila reposadament. El caràcter pagès que és el que ha dominant aplega ses banderes i se'n torna a son poble ple d'emoció i encoratjament. Les guàrdies de cavall es retiren, descansades; tot és estat ordre, harmonia, gaubança, pel cor que gaudeix en veure la reacció de l'esperit catòlic del poble mallorquí.

EL DE MANACOR

Pels treballs que publicam en aquest nombre, ja poden fer-se càrrec, nostre lectors, de la importància del gran miting que es celebrà diumenge a Manacor, en el claustre de Sant Domingo, organitzat per les Junes de Seglars Catòlics, Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Sant Jaume.

L'acte es feu en tota regla. Començà amb la lectura d'una hermosa carta, escrita en mallorquí, pel nostre Il·lustríssim Sr. Bisbe i una partida d'adhesions de les congregacions religioses de Manacor i de molts altres pobles de Mallorca.

Els distingits oradors de Palma, D. Joseph Font, D. Miquel Ferrà i D. Bonaventura Barceló, dirigiren sa paraula valenta, tota foc, que despertà grans entusiasmes i arrancà molts d'aplaudiments de

l'apinyada multitud que omplia el claustre i amplex corredors, fins a vessar, de gent tota admesa per protestar contra les escoles laïques.

243

Presidí l'acte l'amo en Llorenç Aulesa, un homonet de cabells blanc de 87 anys, que encara conserva la intel·ligència de sa joventut com ho demostrà en so discurs de gràcies. Les donà al M. I. Sr. D. Antoni M. Alcover i al Sr. Rector per lo molt que havien treballat pel bon èxit del miting, al clero, senyors i poble tot, puix que tothom hi havia pres part amb gran activitat i entusiasme.

A continuació posam l'escomesa que dirigí als de Manacor nostre Director.

"Manacorins: sense fer-me comptes me trob entre vosaltres. Déu ha volgut que fos testimoni de vostra expansió popular a favor de l'escola catòlica i tal és estada la sorpresa que me'n so duita en arribar a Manacor i veure vostre entusiasme que no he pogut manco que adherir-me amb totes les meves forces a vostre viril protesta, en nom de la redacció de CA-NOSTRA, quinzinari Popular d'Inca, de qui duc la representació.

L'activitat valenta i decidida que guardau en aquest acte m'encanta i m'edifica soberanament. Vosaltres tot sols, amb pocs dies de preparació, vos congregau en multitud assombrosa, com un sol cor, fent bo el significatiu emblema de vostro hermós escut, per protestar contra l'enverinament de l'ensenyança, en defensa dels principis catòlics, i aquest fet que vostra història senyalarà amb punt de glòria bé demostra la vitalitat popular de religiositat i civisme que regna en aquesta populosa vila.

Avant sempre, que la victòria és segura tenint de nostra part el número, la raó, la cultura cristiana que es filla de l'amor i a Jesucrist Rei immortal de les nacions i del segles".

7.5. DEFENSA DE LA UNITAT DE LES TENDÈNCIES POLÍTIQUES CATÒLIQUES I CONSERVADORES

TEXT 22

20 de novembre de 1909, número 112

Autor: F. A.

La Unió de les dretes

Gràcies a Déu s'és aconseguit que els elements d'ordre, els aimadors de la justícia, de la pua i de la moralitat, els que es diuen catòlics i vers fills de l'església de Cristo, s'unissin a la capital de Mallorca.

Precis és estat que es remogués tota la brutor de les més asqueroses clavegueres per fer sortir l'element catòlic de la seva apatia inútil per tota cosa de profit. S'ha esperat a que s'ofengués fins a lo més íntim la nostra dignitat i el nostro amor propi, per fer veure als contraris que no som morts com ells creuen sinó que estàvem solament aletargats. Sols la por a una revolució social amb incendis, crims, robatoris, i sacrilegis ha fet que els elements de la dreta mallorquina deixassen com a nosa impossible d'aguantar per més temps, les petiteses d'esperit que han estat sempre la seva característica i, tots a una, formant un sol cos robust i harmònic, s'hagin llençat a reconquistar el terreny guanyat pels contraris a causa de la nostra inacció.

Però deixem anar el motiu. La unió s'ha feta i vulgui Déu que sigui duradora. No mirin l'interès propi i de partit els elements que la integren, perquè això és poca cosa, tenint al costat l'interès que per tot bon catòlic ha de tenir el triomf de la causa catòlica. Acabin d'una vegada per a sempre les

lluïtes intestines entre els catòlics, perquè no tenen altre finalitat que inutilitzar-la per prendre part en la gran lluita que dins la nostra societat està actualment tallada. Sacrifiquem un poc el nostre egoisme i les nostres mires particulars, que això és molt cristià i conforme a les lliçons que ens dóna nostre amable Salvador, i que pareix han oblidat molts dels que avui en dia s'anomenen cristians.

A treballar tots a la una, que la feina a fer és molta i ens hem deixondit tard. La victòria no és dels qui mans aplegades ira d'enfora el combat sinó del que dóna la seva sang per la pàtria. Se són acabades les comoditats i els benestars. L'hora de la lluita és arribada i hem de prendre part i part activa en la batalla per alcançar honrosa victòria. Amunt els cors, i a donar la vida si és precis pel triomf de Crist dins la societat moderna!

F. A.

TEXT 23

27 de novembre de 1909, número 113

Autor: Miquel Duran

Sobre la unió dels catòlics

El nostre estimat confrare "*La Gaceta de Mallorca*", contestant al president dela Juventud Ingrista de Palma, ens convida a parlar sobre la seva idea de "*unión de los católicos*", quan diu que voldria conèixer el parer dels integristes joves i vells de Mallorca, dels carlistes, dels alfonsins catòlics i dels catòlics no-alfonsins ni carlistes ni integristes.

Nosaltres entenem que a Espanya, gràcies a Déu i encara que més o menys tarats, quasi tots som catòlics. I malgrat nostre catolicisme, estam certs que la major part no entraran en el projectat aplec per "*La Gaceta*", uns per equivocació o per indiferència davant els alts interessos religiosos que no comprenen; altres per creure que des del seu partit i sense ingressar en la "*unión*" serviran millor aquests interessos i els altres de la societat.

Davant aquesta dificultat cal que s'uneixin per un fi concret i sempre que les circumstàncies ho aconsellin tots aquells qui vulguen defensar políticament els interessos socials i religiosos. Així es va fer per tirar a baix el famós projecte de llei d'associacions en l'altra etapa liberal i aquest és el cas actual de la coalició de les dretes a la ciutat de Palma.

Discutir teories més o menys pures, quan l'edifici religiós i social reploma i necessita puntals, seria perdre el temps. És hora de decidir-nos. Atenent a l'estat actual, tenim per més bons els medis d'immediat resultat, que no els més purs si allarguen indefinitivament el triomf de la bona causa. A l'aplec, partit o coalició que té més probabilitat de sostenir l'edifici que se'n va, aquell volem ajudar. Qui ho dubta, que la unió de totes les dretes és nostra eterna aspiració?

TEXT 24

11 de desembre de 1909, número 115

Autor: F. A.

D'eleccions

Demà és el dia assenyalat per que els ciutadans espanyols diguem quins són els homos dignes de la seva confiança per administrar els béns propis de llurs viles o ciutats.

La proclamació de candidats fa vuit dies és feta i els treballs preparatoris han arribat ja a son terme. Demà sabrem quins treballs hauran donat més profit.

A la capital de la nostra Illa, la lluita presenta un caràcter que ja mai havia presentat i per això tothom ansia saber el rematat definitiu i per això aquestes eleccions han aconseguit interessar, amb tot interès, Mallorca sencera que ha seguit passa a passa tot el moviment polític des de la convocatòria de les eleccions.

Lluiten, d'una part, com és sabut, el liberals, republicans i socialistes; de l'altra els conservadors i tots els catòlics de distintes tendències i filiacions polítiques. No lluiten, idò, els partits contra els partits, sinó les idees contra les idees; l'ordre social contra la revolució sagnanta; l'honradesa política contra l'asquerós egoisme personal; la moralitat i la justícia contra el favoritisme i la roïndat.

En una paraula: el triomf de demà no ha d'ésser ni pels republicans ni pels conservador, ni pels socialistes, ni pels obrers catòlics; el triomf l'han de tenir la justícia, l'ordre, la pau i la moralitat simbolitzades en els candidats de la dreta, o la immoralitat, la guerra, el desordre i la injustícia encamats en la conjunció de les esquerres. Aquests són els termes exactes de la qüestió.

Que en la lluita de demà no cal romandre inactiu a cap homo que tengui el cervell ben organitzat, no cal dubtar-ho. El vot en blanc no té explicació possible en les presents circumstàncies; té una certa raó d'ésser quan la victòria és disputada pels partits, però ara el vot blanc és un crim, excepte que l'individu votant no tengui completes les seves facultats intel·lectuals. Tengui ben entès, el qui voti en blanc, que la papereta que ell dipositi dins l'urna no durà escrit cap nom i amb això, tal volta, burlant la llei, callarà la seva consciència, però el seu vot moral, podríem dir, queda clara i eloqüentment donat. Se l'ha d'inscriure, en aquest, a la llista dels nostros enemics i quan el dia de demà critiqui tot quant es faci i ho trobi tot mal fet i trini contra l'administració municipal i vagui cercant amb un llumet les més petites faltes amb les que hagin pogut incórrer els administradors per llançar-les-hi a la cara, i vegi els doblers del poble malgastats i ho deplori, i cridi contra l'abolició de costums antics i tradicionals, i s'exalti en veure els seus sentiments ofesos, i se desesperi en veure la revolució social entrar triomfant i gloriosa per les portes de la ciutat per apoderar-se'n per complet i fer-la la seva víctima, llavors podrà estar satisfet en recordar aquell vot en blanc i la consciència restarà tranquil·la en pensar com amb la seva manera de complir les obligacions de ciutadà ha contribuït amb el benestar i prosperitat del seu poble.

Ciutadans, tots, a votar demà! Així ho reclamen els nobles interessos que hi ha en aquest món i pels que hem de treballar contínuament: els interessos de Déu i els de la pàtria

F. A.

TEXT 25

16 d'agost de 1910, número 133

Autor: Miquel Duran

Lligant caps

Destintes vegades he dit des d'aquestes columnes que a Inca s'hauria de procurar per les eleccions municipals treure regidors amb caràcter catòlic. Sabem que nostres insinuacions caigueren malament a certs germans nostros en la fe, i n'hi hagué que ens argüiren, privadament, que a Inca tots els de l'ajuntament són catòlics. No ho negam. Les persones que componen la corporació municipal són

boníssimes i no se'ls pot negar l'honrós títol de cristià. Però en la confecció i execució del programa de Sant Abdon amb un nombre discordant en la tradició i moral cristiana, a on lluí el catolicisme dels membres de l'ajuntament? Ni un regidor, que sapiguem, protestà públicament.

El regidor o diputat catòlic, pel seu caràcter i significació, protesta de tot acord de la corporació a que pertany que no estigui en harmonia amb la moral catòlica.

És que no aconseguiria res i quedaria amb ses protestes sense resultat, mos esmentaren.

I tal volta seria escoltat, si tenia un poc de manya. En tot cas, sempre seria la veu de la veritat i de la religió, alçada per fer informar tots els actes municipals, segons l'esperit de l'Església, i amb això no es faria més que seguir els apòstols que procuraren difondre la religió des de les barraques dels pastors fins als troncs dels reis. No es faria més que lo que fan els catòlics per tot arreu.

És que a Inca no es trauria un regidor catòlic.

Si fos així, cal fer una altra afirmació ben amarga: i és que s'hauria feta ben poca educació de política cristiana, trobant-nos damunt la lluita sense preparació alguna.

És que mos veuríem embarassats per trobar un candidat catòlic, intel·ligent i enèrgic.

Nosaltres en veim bastants. I si importa se n'eduquen. Algunes mateixes persones que avui estan dins l'ajuntament, duites en el caràcter catòlic i envoltades d'atmosfera sanita, servirien admirablement.

Acabem per avui, aquestes expansions de nostra ploma, fent constar que les idees que hem exposades, ara i en altres ocasions, sobre aquesta matèria i que per los contrariades pareixen privatives de CA-NOSTRA, també són acceptades per l'opinió sensata, il·lustrada i cristiana d'Inca, puix hem sostingudes i animades converses en què hem pogut veure fonda conformitat en nostre modo de pensar.